

Ställningar och förhållanden i Svea land för november 1867.

Fröling, G. A.

53 E a Br.

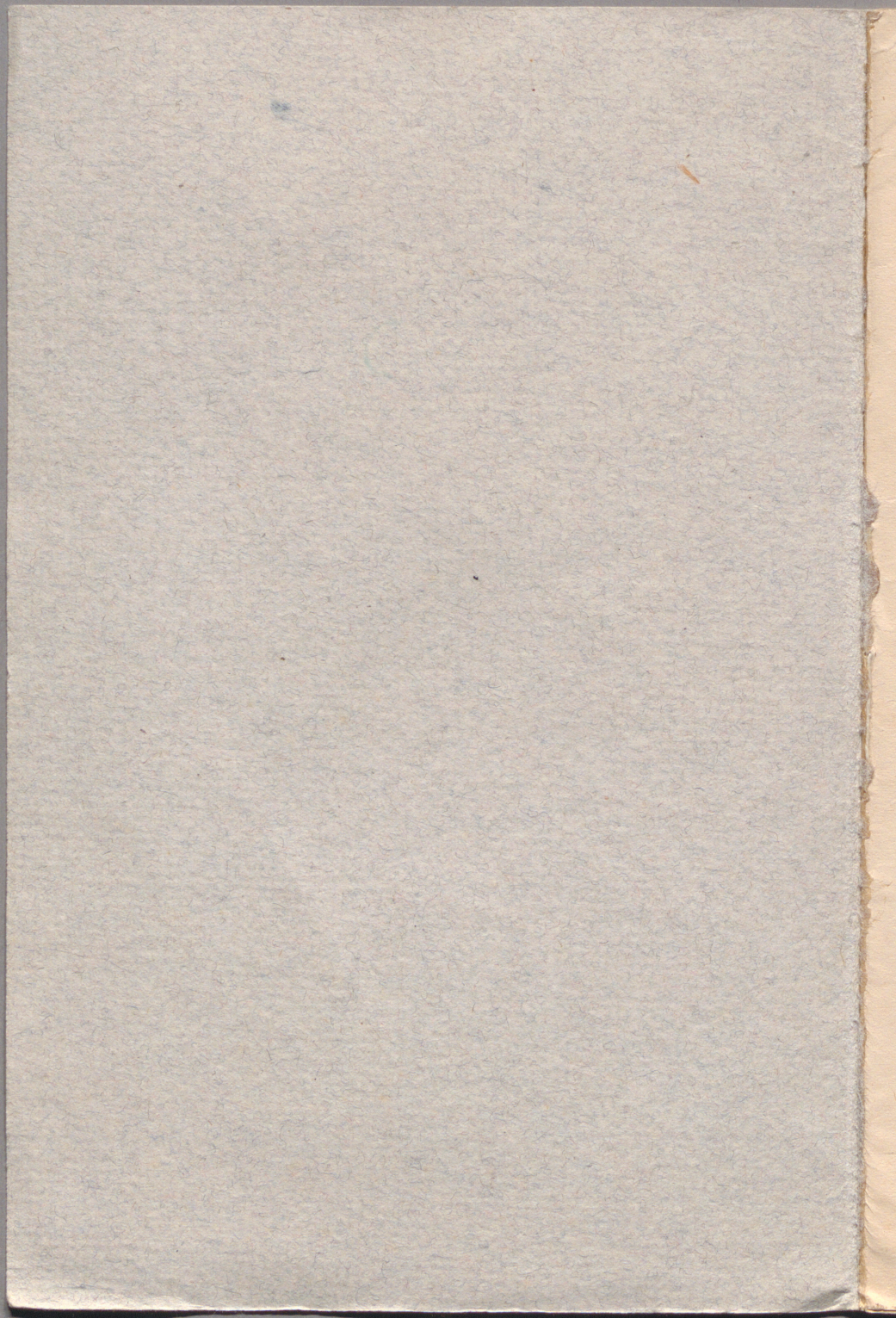

National Library
of Sweden

FRÖLING, G.A

Polit.
Sv
(Bv)
o
1867

FROLING, G. A.

*Polit
&
(M)*

STÄLLNINGAR OCH FÖRHÅLLANDEN

I

SVEA LAND

FÖR

November 1867.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS ERIC WESTRELL,
1867.

af G. A. Fröling

STÄLLNINGEN OCH FÖRHÅLLANDEN

STENA LÄND

FÖR

November 1881

STOCKHOLM
TRYCKT HOS HANS WILHELM
1881

Uppmanad af flere vänner att ännu en gång utgifva några tänkvärda ord i samma anda som brochuren *Slaf-handeln i Sverige*, som utgafs i början af detta år, vill jag, med den lilla förmåga som står mig till del, med samma fosterlandskärlek som det förr utgifna arbete, hvars innehåll af ingen kunnat jäfvas, ånyo uppmana lika med mig tänkande att vara på vår vakt, och varna de som hysa motsatta åsigtter att icke drifva sina göranden till en oåterkallelig landets ruin. — Min förra skrift har blifvit af *Frihandels-* och *Bankintressets* tidningar kalfatrad så godt de kunnat. De hafva visat sig vara högfärdiga öfver sin lärdom och skicklighet att de kunna i den ena raden af sina artiklar smeka den stora allmänheten med skryt öfver de stora tjenster de göra; då de i den andra förkunnar att undergång, ruin, arbetslöshet och nöd är en nödvändighet för att göra sitt system till slut lyckobringande. — En del hafva gått så långt i sin gallas utgjutelse, att de påstått författaren vara icke mäktig sina sinnens bruk. En annan del hafva påstått språket både för skarpt och hårdt för så aktingsvärda motståndare. — Hvad hafver jag sagt? hvilkas rätt hafver jag försvarat? och hvilkas tankar och göranden hafver jag anfallit? Och männe jag sagt för mycket eller hafver jag sagt hvad icke klokt är? och hvad hafva mina motståndare sagt?

Jag har uppmanat hvarje individ i landet att söka motarbeta det frihandelssystem som på ett tiotal af år här med hvarje år bevisat sina skadliga följder, genom kapitalets försvinnande till utlandet, våra näringars betryck både i stad och land genom en täflan som vi aldrig kan utgå med; Jag har sagt att en fortsättning af denna frihandel kommer att bilda slafvar af största delen af vårt lands befolkning, göra våra egendomar i stad och land utan värde, våra arbetare utan arbete, och förhjelpa några bankdirektörer i in- och utlandet att blifva enväldiga och herrskare öfver vårt land.

Jag har sagt: om vårt skyddssystem kvarstått så hade vi varit ett lyckligare folk, våra näringar frodats, våra arbetare icke saknat sysselsättning och bröd, våra banker varit förhindrade att blifva förpestande varbölder på samhällskroppen. —

Jag har ej åberopat mig som auctoritet i skrifställarekonstens väg eller innehafvare af den lärdom, kunskap och vetande, att det kunnat gifva motståndarne någon anledning att kritisera sammansättningen af hvad jag skrifvit. — Ett gammalt ordspråk säger, att sundt förnuft hos den praktiske mannen ofta öfverträffar magistergraden, och som nu synes vara fallet att en större del af våra tidningars skrifställare äro besäldade af ett krast bankvälde, som vill förlama och uppsluka allt, får man ej förundras öfver att all motsatt tanke skall nedgöras, utan att några bevis behöfver af dem anföras; — de ha icke kunnat säga att något af mina anföranden icke innehållit sanningar, de som vilja på vetenskaplig väg göra sig öfvertygade, hafva tillgång i vår ekonomihistoria, att läsa huru våra större regenter och stadsmän skött vårt lands ekonomi och deraf göra jemförelse med vår nuvarande bästa ministèr. De som icke af landets svåra ställning kunna fatta roten till allt detta onda, får jag hänvisa till åtskilliga, af vårt lands lärda och praktiska män författade skrifter, som i detta ämne under sednare åren utkommit, såsom skogsstyrelsens berättelser, utvisande det stora besparade kapital från förfädren som vi på tio år försköflat, tillika med de stora lån som till landet inkommit, uppgående tillsammans öfver 60 millioner, som frihandeln slukat på tio år. Professor Huss om Kaffedrycken, Advokatfiskal Rydqvist om Frihandeln och finanslagstiftningen m. fl. — Föredrag och anföranden vid Riksdagen och hushållssällskaper af större män och sanne fosterlandsvänner, såsom af en Grefve Eric Sparre, Grefve Henning Hamilton, Presidenten Åkerman, Riksarkivarien Nordström, Prosten Janson, Kongl. Sekreter Odelberg, f. d. Landshöfding Liljenkrantz, Riksdagsman Carl Ivarsson, Riksdagsman Sandstedt, Baron Klinkowström, Grossh. Schartau, med många flere.

De som vilja gå öfver ån efter vatten behöfver blott taga utländska tulltaxorna i betraktande för att se huru oförlåtligt dumma vi äro i att gifva fördelar åt alla nationer, för att nedtrycka egna näringar, och låta vårt rörelsemedel försvinna.

De som vilja veta hvad andra länders ekonomiska skrifställare säga härom, hänvisas till ett arbete utgifvit af Amerikanaren Carrij, som i dessa ämnen står lika högt i vetenskapen och det praktiska och är på en höjdpunkt i detta vetande utöfver våra blomstermålande frihandlare, som

att jemföra John Erikssons mekaniska snille med vår simplaste machinist. En stor tänkare och skrifställare i Frankrike har bevisat detsamma; oakadt vi på intet vis kunna med dessa länder konkurrera, hafva vi löpit långt framför dem i njutningsbegär. De som påstått författaren sakna förståndet m. m., behöfver blott påminnas om att slösaren i alla tider sagt den sparsamme vara galen, och den sparsamme om slösaren lika så, jag har bedit hela nationen att söka nöja sig med egna produkter när vi ej behöfva de utländska, för att skydda vårt rörelsemedel och befrämja egen produktion, jag har velat skaffa Svenska arbetaren arbete med bröd, motståndarne vilja skaffa honom billigt bröd utan arbete, dagens fakta visar nu att alla frihandlare äro galna; ty så elaka odjur kan man ej få tänka dem alla vara, att de med nöje skall åse att halfva nationen är nära att hungra ihjäl. Med vemodiga känslor erfar jag nu att de skarpa sanningar om landets blifvande ställning begynner inträda förr än jag trodde. Vår missväxt i år synes till största delen vara orsakad af föregående årens låga pris å landbrukets produkter, en stor del jordbrukare ha råkat i vanmakt att rätt kunna sköta sin jord, en del, som hafvit tillgångar har icke velat nedlägga kapital på lönlös möda, då bankerna kunnat gifva dem säkrare vinst. En del ha använt sina arbetskrafter, och kapital på skogssköfving och fått i netto arbetskostnaderna betäckte för de ruinerade skogarne och sin odlade jord vanskött; allt detta har åstadkommit flera millioner tunnor minskad produktion inom landet; nu får den fattige arbetaren, jordbrukaren och handverkaren till mångdubbelt belopp betala de hänsynslöst borttagne skyddstullarne, dels genom arbetsbrist, brist på afsättning af allt utom födoämnen, förhöjda skatter till Staten, som ej behöfts om tullinkomsterne qvarhållits, förhöjd aflöning till alla embetsmän, som kunnat vara något mindre aflönade, om ej en vis ministèr ansett dem behöfva lefva utlänningar i eget land.

Dels genom förhöjda fattigskatter till de arbetare som detta prisade frihandelsystem gjordt utan arbete. Frihandlarnes gamla fras att de som gynna och ropa på skyddstull äro fiender till arbetaren är redan uttömd, och det är nu frihandlarnes vackra bågares bittra galla den Svenska nationen dagligen njuter; ty hafva vi icke köpt för mycket från utlandet då vi ej behöft, hade vi haft tillgångar att köpa när vi haft behof. — Systemet har gagnat bankanstalter, pro-

centare, ockrare och njutningslystna läckergomar, derföre skulle det tillkomma och genomföras; betrakta vi bankerna och dess direktörer, innan frihandeln tillkom, så finna vi nu deras ställning hafva vext till ett öfversitteri och herravälde, så att de styra regering, representantkamrar, tidningspress, och ofta nog domaremakten, och locka de enskilte att der insätta sina kapitaler, sedan de lyckats få alla valutor af egendom utan värden. Huru länge de drifva sitt spel, kanhända snarligen den dag står för dörren, då de, som anförtrött bankerna sina penningar, återfordra dem, att direktörerna svara: våra tillgångar äro slut, ni få vänta på utredning af massan. Söner, döttrar, fäder och anförvanter till dessa bankirer skyldra som egare till de stora egendomar som de för spottstyfrar roffat från dem de utsugit, med procenteri på de af insättarne anförtrodda kapital, och I stån flata fordrande de solidariskt ansvarige som icke har några kända tillgångar, sådant har ju händt många gånger förr; och att de bankstyrelser som lugnt kunnat utkräfvä 20 å 30 procent räntor af gäldenärer icke hafva nog rymliga samveten för hvilken handling som heldst, har ju äfven bevisats af de på rof tillställde auctionerne å till bankerne pantsatte varor. Frihandeln är den häst som uppburit bankmännens välde och af dess hårda och stora hofvar nedtrampas allt inom vårt land; besynnerligt att så få inom vårt land hittills börjat inse detta.

Några hafva förevitat mig att i S lashandeln skrifvits ett för skarpt, hetsigt och groft språk mot dessa ädla motståndare; men mäntro att deras fina ord och fraser, utkastade till massan af svenska folket, om de betraktas från sin rätta synpunkt tål att mötas med moderation och skonsamhet; andan i alla satser de anföra för sin principers riktighet är ju mer än en dödsdom för de fleste af vårt lands innebyggare.

De säga: »De skuldsatte i landet måste bort, deras egendom måste komma i andra händer;» detta är den vanliga aftenbladsfrasen som upprepas af hvarje frihandlare, från mannen på taburetten ned till puttelkrämaren, utan att göra sig reda för hvad dessa hårda ord innebära och hvad slutet blifver för land, konung, regering och folk innan detta hinner till verkställighet: — Får bankintycket styra efter dessa ords folkning, skall snart intet värde å fastigheter finnas; de olycklige som äro skuldsatte, om ej för mer

än en fjerdel af egendomens värde i normala tider och till-
 ochmed en tiondedel skulder skall bringa mängen från sin
 egendom, stora kapitalförluster för inteckningsinnehafvare,
 och ruinera dem, hämma allt förtroende, och all företagsam-
 het, mycket värre än det redan är, göra för vår regering
 omöjligt att kunna aflöna embetsmän och liqvidera räntor
 och afbetalning af de utländska lånen och hypothecksföre-
 ningarne att uppfylla sina förbindelser och vi skola få lemna
 våra jernvägar och jordegendomar inom kort, liksom på
 sednare månaderna begynt visa sig med våra skogssträckor
 och bergverk i utländske kapitalisters händer, och dessa
 skola säkert icke förakta rofvet och veta att begagna den
 svenska utfattiga arbetarne, lika som i England, födda af
 benmjöl kli och vassla, eller med afskräden af de produk-
 ter som nu äro för magra för våra svenska frihandlare.
 Vår älskade regent, vårt statsskick, våra läro- och bildnings-
 anstalter, våra glada och välbygda städer med sin industri,
 allt skall för penningesnickenheten offras, som värdelöst kram,
 se der den rätta uttydningen af dessa oskyldiga ord, som
 innehålla mer än dödsdom, ty de innehålla en nation dömd
 till slaveri. — Är icke detta en rak motsats till det af
 hvarje redlig och rättänkande föraktade röda spöke eller
 komunism, som predikar läran om delning mellan fattiga
 och rika; båda dessa läror äro lika orättvisa, lika farliga
 för ett land och folk, de som vilja drifva och predika dem
 äro lika oförståndige som hjertlöse, och nationer som låta
 sådana tankar och män styra sina öden står vid branten af
 upplösningen; adelsväldet, prestväldet, enväldet, och partiväl-
 det hafva störtat vårt land i olycka förr. Nu stå vi vid ran-
 den att blifva störtade af det uslaste af alla välden, pen-
 ningeväldet, det bör ej förundra någon om tiden snart är
 inne, då en annan magt huru föraktlig den än kunde synas
 uppträdde och vunne folkets sympatier; ty detta skriftens
 språk hafver ofta blifvit besannadt på vår jord, att djeflar
 utdrifvits med Belsebub. — Frihandeln har derigenom
 åstadkommit penningebetryck; bankovälde och arbetslöshet
 hafva förtorkat och förqvåft nationalkänslan och fosterlands-
 kärlekens förtroende för regering och lagstiftning, aktningen
 för samhällslagarne och domaremakten hos en stor del af
 landets individer, så att man ofta får höra; »om Ryssen
 snart ville komma och taga oss, innan Wallenberg hinner
 att sluka en stor del och lemna resten till utländske ban-

kirer, ty detta blifver värre än att nu vara rysk arbetare.» Man får ej förundra sig öfver sådana yttranden eller för strängt bedöma dem, då en af de mest framhållne representanter vid förra riksdagen kunde yttra det vara »likgiltigt om vi vore ett konungarike eller »furstendöme»; — dock vill jag bedja hvarje svensk individ att hoppas att en Carl den 15:de eller någon annan kan komma att följa den 11 Carls exempel och rädda landet från båda dessa faror. Penningeväldet är lätt krossadt; men hvad som blifver i Ryssens våld, gifver han aldrig åter.

En annan fras som frihandlarne vanligen begagnar och som låter mycket väl för dem som icke förstär att vända frågan, om den lyder: »är det ej min största rätt att jag får köpa varan från den ort der jag får den för bästa pris, och för mina penningar erhåller den bästa vara.» — Så säga gemenligen öfverflödets barn. — Jag brukar fråga: är det rätt att någon kommer och tager hvad du hafver, en del deraf eller lifvet från dig? Och får till svar: nej; vi halva samhällslagar som förhindrar det. Men de rika män med några få tusen lika lottade, de vilja lefva i ett samhälle der de hafven skydd af lagen; men vilja ej underkasta sig en lag som skyddar arbetaren; värdet af hans produkter gifver honom sin mödas lön. Om I som besittin penningen och I löntagare viljen lefva af sydländska alstren, af den säd de producera och af de fabrikater de tillverka, som härstädes dels icke kunna åstadkommas, dels icke kunna frambringas till det billiga pris, då naturen här lägger hinder deremot och den häfstång penningen, som här nästan fattas står den utländske arbetaren till flera gånger mindre ränta. Den svenska arbetarens lefnadskost och kläder måste vara af mera närande och värmande, och alltså dyrare beskaffenhet, hans rums eldning och lysning mera kostbart m. m., du vill för dina bekvämligheter, din läckra gom, din lusta efter lysande drägter, för att spara på din kassa, gifva din tribut till den utländske arbetaren, beröfva den svenske sin förtjenst eller sådan ersättning för sin möda att han som menniska kan existera vid sidan af dig; du hånar honom med de ord »de näringar som här ej kan täfla med utlandet bör som onyttiga nedläggas», ehuru du känner omöjligheten af täflan häruti, ehuru du känner att nästan alla andra länder vet skydda sina arbetare från för farlig täflan. Du med några

tusende dina likar hafva hjerta att åse arbetslöshet, svält, död och armod uti millioner arbetares kojor, utan att vilja offra något för den inhemske arbetarens väl eller med tullavgift för dina läckerheter bereda inkomst till Staten, så att arbetaren med sin i svett och möda samlade skärf kunde mindre få bidraga till samhällsvården, som är till mera trygghet för dig, än honom. Huru många eländen hafver ej denna njutningslusta åstadkommit och hvart skall det bära om det icke hämmas?

De tidningar som hyllå frihandelssystemet stå alla i bankintressets såld. *Fäderneslandet* misstros kanhända ej utan skäl, ty det frequenterar starkt frihanden, oaktadt det för syns skull skäller högt om bankerne; eljest låter den satsen icke förklara sig att tidningen arbetar för att få alla förnödenheter billigare än de här kunna åstadkommas; den säger »du skall få lefva för godt pris, men arbete det unna vi dig icke.»

Dess många nedskrifna spalter om statslyx, öfverflödige embetsmän m. m., kan hafva sitt värde; men någon hufvudsak i det armod och elände, hvori vi nu befinna oss hafver det icke. Ty om vi tänka oss alla skatter till embetsmän och militär borta, hade vi i besparing 40 millioner, och som frihandeln kunnat på sednare åren fördubbla vår import till 110 millioner, vore väl en småsak att föröka den till 150. Och som jag funnit iband dessa klasser öfvervägande fosterlandsvänner, som icke föraktar den svenska kakan, skon och klädet och största delen af dem icke hafva så stor aflöning att de kunna lefva af utländske läckerheter, kommer deras löner till större delen producenterne till godo inom landet, och skyddstull skulle hämma äfven deras njutningsbegär. Och visst är tidningspressen en väldig bjesse, men icke kan den ersätta embetsmännens alla för vårt land nödiga funktioner; hade icke tidningarne med onödigt skrik på frihandel framskuffat regering och ständer och med onödiga loford vitsordat denna lagändring till nytta för sjelfsväldet, hade aldrig så svåra öden kommit öfver landet, som de hvilka nu står lurande vid dess dörr.

Aftonbladet är som synes en bankdirektörs språkrör, hvars öde vore värdt att han och de få med honom liktänkande blefvo dess enda prenumeranter och läsare, dess största beundrare i landsorterne begynner att finna tidningen afskyvärd; dess ekonomiska författare hafver i dessa dagar

insatt en artikel, hvori han önskar få lagen ändrad på in-teckningars betalbarhet lika presanta vid betalning, som vex-lar, tänk om vår välgörande directör som riksdagsman skulle kunna lyckas få sin vilja vid riksdagen genomförd, hvilket lätt kan hända, då vi känna kamrarnes undfallenhet för denna buse; hvilket eldorado skulle då icke blifva i bankhuset vid Lilla Nygatan, om de lättrogne penningeinsättarne räcker till, så nog skulle Wallenberg blifva begärlig afvämare på in-teckningar, för att månaden efter bortauktionera egendo-marne; detta skulle i hast göra realisation å en stor mängd egendomar till en tiondedel af värdet, på sätt som skedde med Högboverken, då blefve det tider för procenteriet att riktigt frodas, då kunde Wallenberg bjuda 10 procent för att taga 15 igen, köpa in egendomar för de lumpnaste värden i sina hejdunkars namn, blifva ännu mäktigare än Bo Jonsson Grip inom ett par år. Detta är ju icke svindlande affärer som mannen beskyller hela svenska allmänheten hafva hafvit; nej mina vänner, det är riktigt bankmessigt, inlärt genom räfvens list, ormens svek och kattens rofgrig-ighet. Som mannens påpasslighet, vaksamhet och energiska för-måga blifvit fullleligen beskrifven af en Fredric Carlsson i Stockholm, i en skrifven biografi öfver Oscar Wallenberg, aftryckt i tidningen Dagligt Allehanda för den 15 Sep-tember, behöfver man ej fruktas att mannen icke vet hvad han vill och utför hvad han vill.

Denne förut nämnde Fredric Carlsson har talat så godt om sin klient Oscar Andre, att man var färdig tro honom vara en scharlatanisk predikant, som författade ett liktal, men sedan bekant blef att mannen var i lifvet, trodde en och annan sig hafva rättighet att framställa några frågor till Fredric Carlsson på vissa saker, som icke slogo in med allmänna vetandet om Oscar Andre och andra dunkelt fram-kastade mysterier om resor i utlandet m. m., frågorna voro inlemnade till Dagligt Allehanda, som dock vägrade att de-samma intaga. De innehöllo i hufvudsak ungefär så här: hvarföre kommer du med loftal öfver en lefvande, som svenska nationens tankar äro så delade om dess fel eller förtjenster. När slutet är godt är allting godt, hur W. förtjent loford om sin beskyddande hand öfver riksbanken, då alla veta att han städse vid riksdagen fört hög och gäll stämman emot förstärkning af bankens grundfond; alla som följt mannen på sitt görande emot riksbanken kunna intyga att han sökt

att hämma riksbankens såväl soliditet som för allmänheten gagneliga verksamhet; Carlsson torde kunna upplysa hvarföre W. om somrane vistas i Schweitz och der låter uppfostra sina söner, om det är för att lära republikanska statsskicket, för att blifva aspirant till presidentbefattning i fäderneslandet om hans bankmessighet lyckas göra monarki omöjlig, eller se sig före efter reträttort, der förvärfvade eller anförtrodda medel kunna förvaras, om förtroendet blefve stort och banken måste stoppa.

Hade ni icke handlat bättre i den Svenska allmänhetens intresse, min käre Carlsson, om ni i stället för dessa loftal varnat den svenska allmänheten att insätta sina penningar i en ivrättning, som snarligen kan gifva dem några protesterade vaxlar i stället för valuta. Aftonbladets ekonomiske författare påstås vara samme bankdirektör; han har för en tid sedan i en längre artikel anfallit Stenby aktiebolags intressenter, han har påsmetat med all gewalt om lågbrytare och bedragare, lotterispel m. m., oakadt hvar och en som känner att de personer som stå i spetsen för detta bolag äro några af landets mest framstående män, kända för fosterlandskärlek, redlighet och ridderlighet, ingen enda af dem har en skymt af det tvetydiga rykte, som hvilat öfver den värda direktören, de hafva i Statens och det allmännas tjänst skött sig som män och icke öfvergifvit sin post för att blifva procentare.

Detta af grefve H. Taube uttänkta assosiationssystem är ett snillefoster, och raka motsatsen emot Wallenbergska verksamheten. Då W:s verksamhet utgår på att utsuga vårt lands näring och folk, bilda tiggare af individerna, göra sig sjelf till herre och herrskare, går Taubes system ut på att upparbeta jorbruk och industri, lemna tillfälle att äfven den fattige arbetaren, på en genom försakelse sparad skärf kan hoppas på lyckans genius och således uppmuntra till sparsamhet och hvarandras bistånd, kärlek till det land vi bebo, och gifva aktieinnehafvarne större säkerheter än protesterade vaxlar, och är icke alls den bankmessiga egennytta lik; och skulle om flera sådana bolag bildades, med utgående arrende af jordprodukter årligen till hvarje aktieegare, då flera eller större aktier togos, mängden som nu har sina penningar i bankerne heldre nedläggas dem i jordegendomar; äfven kunde det gå för sig att vara flere egare om ett hus i stad.

De fördelar för vårt land och individer dessa associationer skulle kunna bereda äro mångahanda; men den fina odjurs-instinkten hos en bankdirektör har vädrat att det skulle skada bankintresset, derför måste det nedgöras, kosta hvad det vill. Derför har åklagaremakten måst framskuffas att antasta och väcka åtal, domstolar att döma inkonseqvent, ända till högsta instansen, mot förr gifna domar; ty då tyska lotterisedel-försäljare gått fria från näpst för försäljning af lottsedlar, skall Stenby bolags aktier förklarar skyldige. De tidningar, som fylla spalter med utländska lotteriaffärer, fördöma en inländsk aktietekning; hvarföre allt detta? Jo, ju mer penningarne kunna förskaffas till utlandet, om det än gällde lottsedlar, hvars värde icke är ett öre, så är det till bankernes vinst, derföre måste allt dansa efter direktörens pipa. Sedan konungens sanktion vunnits på Stenbybolaget och bolaget fått laglig tillvaro, troddes att förföljelsen skulle vara slut. Nej icke ännu. En lika dum som näsvis fiskal vill ännu en gång försöka om icke Wallenbergs tankar äro säkrare än konungens underskrift. Råd-stufvarätten tyckes fatta saken på samma vis, i thy att den, utan giltig anledning, uppskjutit målet trenne gånger. Den som vinner tid vinner allt; detta vet Wallenberg, då måste rättsledamöterna veta det ock, de behöfva ej frukta att blifva bortkörda från domarembetet för sudd och söl i sin tjänst, om de blott låta bli att nypa kartor och förmycket förfalska handlingar, och bank-påfven, som Allehanda säger, kan väl gifva något aflatsbref till syndaförlåtelse. Beklagansvärda rättvisa, som så kan få tillämpas. Om det än vore i penningeväldets mest förlofvade land, England, så kunde hända att den förlupne fiskalen kunde blifva fälld till tusentals riksdalers böter och de liktänkande rättsledamöterna, äfvensom W. borde betala bra för sina ärendens framförande.

O Oskar Andre, den store, jag ryser för din makt, men är dock icke rädd; jag försäkrar eder att allt är gjordt i yttersta välmening. Om jag kunna väcka några bättre känslor och tankar hos eder, mäktige man, för den nation och det folk I tillhör, I skulle kunna ännu samla lika många välsignelser öfver ert system om det ändras, som nu deröfver hvilat förbannelser. Anse alla för vänner som talar Eder sanning i örat. — Det är ju äfven en god regel.

Några behjertansvärda ord och böner till alla inom landet, män och kvinnor, att vi alla efter bästa förstånd söka att hvarje individ för sig hushålla, försaka allt som kan undvikas i denna bedröfvans tid, bortlägga bränvinsflaskan och kaffe pannan, ty vi måste alla medgifva att huru väl lilla supen smakar och äfven kaffetären, kan med njutning deraf icke jemföras den njutning, att med en bit bröd stilla en svältande likes hunger, och födoämnen i dem, kaffe och bränvin, huru dyrt än brödet är, blifver alltid mer än dubbelt för brödet. Vin, punch och conjac böra tills bättre tider inträffa anses som ett gift för nationen. Må vi i dess ställe i mohn af tillgångar bispringa våra hungrande arbetslöse likar med bröd.

Frihandeln och banksystemet hafver utsugit största delen af befolkningen; men vi måste visa oss ega kraft att försaka, kraft att säga sanningens ord mot våra förtryckare, kraft att qväfva de utbrott, som inom oss kunna uppstå af förtviflan till sjelfförgörelse eller upplopp emot samhällsordningen, om våra fysiska krafter svika af brist på näringsämnen, måste vår själskraft upprätthållas för att inse det rätta sanna och ädla; vår moraliska styrka måste förenas till säkerhetens och ordningens uppehållande, och då skall vid vår sida samlas män med förstånd och ädla tänkesätt, vår seger skall blifva lätt, gent emot njutningslystnadens och procenterianstalternes demoner, deras miljoner skola väga fjäderlätt, om vi ropa med en röst till vår konung och våra representanter: Stiften lagar som beskattar lyxen och öfverflödet, gifver skydd åt arbetarens produkt och ställen så till att rörelsemedel eller penningar finnas inom landet af riksbankens mynt till minst dubbelt belopp än hvad statskassan för året kräver (som nu skall utgå med 40 miljoner årligen, och allt vårt nu cirkulerande mynt procenterikontorets inberäknadt icke utgör mer än omkriag 50 miljoner; är detta ett tillräckligt rörelsekapital? Af det gamla Gripenstedtska ordet att alla hafva spekulerat öfver tillgångarne, har visst icke mången husfader beräknat så illa som han, i thy att han som husfader för Staten skröt öfver rikedom, ända tills det icke fanns hälften af hvad han behöfde för egen gom, riksbankens sedelbelopp var nedgånget till nära hälften af hvad Kronan behöfde och ändock skall alla dessa utskylder betalas i riksbankens mynt), och förhindren utströmningen deraf och återgif åkerlagen sin kraft, så skola

icke våra egendoms- och varuvärden till den ytterlighet fluktuerar, att osäkerheten bland vårt, i allmänhet både välvilliga och laglydiga folk är nästan värre än i de värsta röfvarestater, skillnaden är blott den att plundringen går för sig i laglig ordning; men desto säkrare tager allt hvad som finnes från vän eller fiender, dödssättet långsammare men svårare och skonar icke barnet i vaggan eller sjuklingen på sitt läger, det är tillskapat af den moderna tidsandan, frihandlare och bankmän säga att det är rätt.

Vi måste handla beslutsamt, klokt och lagligt, de som tänka sig vinna något på oordningens och näfrättens ohyggliga och slippriga väg måste återhållas och varnas, knappast någon redlig man med förstånd och erfarenhet skulle ställa sig under en sådan fana, jag säger dessa varningsord då jag hört missnöjets hemska sorl från hela landets berg och dalar. Vi skola göra oss noga reda för hvad vi vilja: kunna vi ej förena oss om att inse hvori orsaken består och hvilka dess rätte botemedel äro, då är bäst att vi lugnt tiga, stoppa den knutna handen i fickan och afvakta den tid då den bästa af ministärer (enligt Aftonbladets påståenden) icke längre kan kvarhållas på taburetterne och någon ny i frihandelsanda äfven torde vara omöjlig; våra representanter kunna väl icke vid kommande riksdag åter förhöja skatterne, utan att neka, fast städerna i flesta fall bidragit att ditsätta af sina visa stadsfullmäktige, rådmän och borgmästare, som synes vara ganska vana, att på bästa vis skära breda remmar ur andras hudar; men att kunna indrifva den stora brist i stadsbudgeten som nu befaras blifva, det fruktar jag blir omöjligt; och då inträder väl den tid att de som styrt landets öden icke ensamt kan kasta skulden på massan af folket, på sitt öfverdåd, utan få erkänna sig vara minst lika dåliga hushållare och egande förtjensten att ha tagit för sig så länge det räckt till och ändå litet längre.

Faderstämman för frihandelssystemet den välbekanta Gripenstetska basrösten, som från det graflika spöket, ropade för tio år sedan om förhöjning eller dyrtidstillägg åt embetsmännen, detta har gått i tio år, oagtadt vi under flera af dessa år haft billigare priser än på många förut, förhöjningen har uppslukat hela bränvinskatten som rest till utlandet; utur embetsmännens fickor för utländsk lyx; dessa medel kunde hafva varit bättre använde; om tullsatserna kvarstått kunde jernvägarne varit uppbyggda för egna me-

del och bankvinsten kunnat användas till bankens förstärkning. Denna röst har icke behöfts höjas för att smutskasta hela nationen, och om han ej fått loford af bankmännen har han kunnat hafva aktning i stället för förakt af nationen. — Saken blifver densamma, hvilken frihandelsman kommer på taburetten, den nu varandes återgång till högre tull af Kaffe, Socker och Tobak, bevisar ju endast att deras utskrikna satser äro ohållbara och att det icke duger att landet styres af frihandlare och bankmän. Frihandeln måste bort, och procenteriväldet stäffas; det är tidens lösen och dagens mest brännande fråga.

Landtbrukare! med vemod se vi nu snömassor hopa sig på den ofrusna höstsädesbrädden, åter i perspektiv en dålig eller ingen höstsäd. Vårsäden som i flesta fall gifvit litet i spann i år, måste vi tänka att spara på till utsäden, så vi äfven kan beså höstfälten, vi måste, så många som möjligen kunna, äfven behålla något för våra i största behof varande grannar, på det att eländet icke allt för hådt måtte uppstå omkring oss; jag tror det är rättast att vi i år nästan borttager spannmålsutfodringen, för kreaturen, utom hvad kli och sådar kan blifva; vi böra sigta blandsäd och hafra till bröd för människorna, ty rågen räcker ej till öppet vatten blifver; och att försälja hafra för 10 à 11 Rdr när rågen gäller nära tre gånger så mycket, är icke vinstgifvande varuutbyte för nationen, om det än kan gifva för några få handlande och vaxlare någon vinst; men om vi använda vårsäd äfven till bröd är möjligt att skörden räcker till ny skörd kommer; dessa ämnen borde af hushålls- och kommunalnämnd i hvarje kommun i dessa svåra tider beifras, ty hvarje besparad tunna som från utlandet icke behöfver intagas är alltid ett kapital som bland våra innebyggare kan cirkulera och gifva utkomst åt många. Utsädespanmål, besparad för att utsäde i behörig tid kan verkställas och inga åkrar blifva obesädda eller försent besädde, torde ännu ingen statsekonom af de nya gjort sig rätt reda för, hvilka stora förluster af brist deraf derigenom kan åstadkommas; till och med en Wallenbergs millioner äro otillräckliga att ersätta skadan för bristen deraf under ett år i ett enda län. Vi måste i detta afseende gå våra myndigheter i förväg; ty som synes och höres äro de af Gripenstedtska blomstermålningarne bundne att ej tala om någon nöd förr än allt är uti det förskräckliga kaos, att allmän stockning och ruin kan

göra Gripenstedtska ordet till sanning, nemligen att »alla måste falla, ty de har spekulerat för högt.» Vi böra gent emot dessa ord och detta finanssystem försaka allt, för att göra ett regeringssystem omöjligt, som endast haft till mål att låta landet blifva utplundrat på rörelsekapital, påläggande dryga skatter på arbetarens njutning af en inländsk öfverflödsvara, då de borttagit eller till intet nedsatt afgifterna för den rikets utländska öfverflödsvara. Vi kunna sannerligen icke göra någon bättre demonstration än att bortlägga bränvinsflaskan eller kaffepannan och den bästa ministären som på armodets barn räknat de största och säkraste inkomsterna skulle blifva redlös, och gifva rättvisa, som vore att förhöja bränvinsskatten hur hög som helst; men låta de utländska dryckerna och lyxvaror blifva minst fem gånger dyrare. Skatt är en billig proportion emellan de som njuta dem. Den stora del af samhället som hafva utkomst att försälja såväl bränvin som utländska drycker, bör väl och när sparsamhet är nödvändig för alla, äfven blifva nöjda med den vinst öl och mat kunna gifva och afsäga sig rättigheter att försälja spirituosa, och då denna skatt till det mesta tillfaller komunerna är troligt att det blef en större vinst för dem att både försäljning och skatt upphörde till bättre tider blef. Våra förfäder hafva gått man ur huset i striden i nöd, strid och försakelse och utgjutit sitt blod för ära och fosterjord; skall vi vara en så vanslägtad stam, att vi ej kunna försaka njutningar för att skydda våra likar och gifva dem arbete, och med fasthet tillbakavisa en missrigtad finanslagstiftning.

Författaren, uppmanad af flera att genom en månatlig utgifven brochyr detta ämne behandla, skall det fullgöra, om prenumeranter i tillräckligt antal inkommer till Herr Deléens Bokhandel, Stora Nygatan, då prenumerationsafgiften kunde blifva 20 öre per exemplar, eller för en årgång 2 Rdr, om 1000 prenumeranter anmäles.

